

Risale-i Nur Enstitüsü

Risale-i Nurların Şerhi Konulu

Masa Çalışması

Urfa Oturumu Sonuçları

KATILIMCILAR

Doç. Dr. Adem Ölmez (Oturum Başkanı)
Ahmet Dursun (Sekreter)
Doç. Dr. Ekrem Bektaş
Sebahattin Arslan
Prof. Dr. Musa Kazım Yılmaz
Yrd. Doç. Dr. Cüneyt Gökçe
Yrd. Doç. Dr. Levent Bilgi
Doç. Dr. Atilla Yargıcı
Doç. Dr. Kaplan Üstüner
Doç. Dr. Mustafa Ekinci
Yrd. Doç. Dr. Veysel Kasar
Sebahattin Yaşar
Abdulhalim Bilici
Said Yetim
Yusuf Sabri Şimşek

Bu deklarasyon, Risale-i Nur Enstitüsü tarafından tertip edilen Risale-i Nurların Şerhi konulu toplantıda oturumlar sırasında açıklanan ve genel kabul gören kanaatleri bildirmekte olup toplantı yöneticisi ve sekreteri tarafından toplantı sırasında alınan notlar üzerinde çalışılarak hazırlanmıştır.

1- Kavramsal Çerçeve

Kuran'ın bu aşırıdaki tefsiri olan Risale-i Nurlarla ilgili yapılması gereken çalışmalar Risale-i Nur müellifi eserlerinde bizzat belirlemiş ve bu vazifeleri talebelerine tevdi etmiştir. Şerh, izah ve tanzim çalışmaları Risale-i Nur talebelerine yüklenmiş vazifeler arasındadır.

Bediüzzaman Said Nursi “ulum-i imaniyede fetva vazifesi ile tavzif edilmişiz” sözleri ile iman meselelerinde fetva imamı olduğunu ortaya koymuş, Risale-i Nur gibi bir eserin bundan sonra yazılamayacağına işaret ederek talebelerini sadece şerh gibi diğer vazifeleri yapmakla mükellef kılmıştır.

Bediüzzaman Said Nursi şerh ve bu çerçevedeki kavramların bazılarını aynı anlamda kullanmaktadır. Bu kelimeler semantik olarak ayrı olsa da Risale-i Nur'da aynı anlamda kullanılmaktadır. Farklı tondaki bu kelimeler sınıflandırılarak çalışma alanları oluşturulmalıdır.

İman ve Küfür Muvazeneleri tertip, Asa-i Musa bir tanzim, Hutbe-i Şamiye tanzim ve teliftir. Buradan yola çıkarak Risale-i Nur'da farklı eserlerde birbirini tamamlayan konuların bir eserde toplanabileceği tanzim çalışmaları cem ve tertip kelimeleriyle beraber değerlendirilebilir. Bu örnekten yola çıkılarak şerh, izah ve beyan ve tefsir bir grupta; cem, tertip, tanzim ve telif bir grupta, tahşiye ve tekmil bir grupta, tashih ve neşir bir grupta, talim ve ispat kelimeleri de bir grupta toplanarak çalışma alanları oluşturulabilir.

2- Amaç ve Metod

Risale-i Nurlar taklit edilemez. İlmî enaniyet vb. şeylerle “Risale- i Nur gibi bir eser yazarım” zannına kapılmak kuru bir taklitçilikten öteye geçemez.

Yapılacak şerh çalışmaları aslının yerini tutma iddiasını taşımamalı, ihlas düsturu çerçevesinde Risale-i Nur hakikatlerini muhtaç olanlara ulaştırma gayesini gözetmelidir.

Risale- i Nur'daki şerhin maksadı hidayettir, insanlara hakikati ulaştırmaktır. Bunun için hedef kitle tespit edilmeli, her risale için bu kitle ayrı ayrı belirlenmelidir.

Risale-i Nurla ilgili çalışmalar; Risale-i Nur hakikatlerinin daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla açıklama, yorumlama, metinleri düzenleme, manalarını tamamlama, tebliğ etme, hakikatleri insanlara ulaştırma ve basma gibi alanları içermekte ve bunları çeşitli eğitim öğretim metotlarıyla Risale-i Nur diline yabancı olan insanlara bunu öğretmek gayesini öngörmektedir.

Asıl metin ve müellifi hiçbir şekilde gölgelenmemeli ve perdelenmemeli. Gençlerin ve kitlelerin Bediüzzaman ile buluşturulması gayesi ön planda olmalıdır.

Bediüzzaman Said Nursi'nin Risale-i Nurlarda kullandığı metotlar Risale-i Nurla ilgili çalışmalar için de geçerlidir.

Klasik kültürümüzün temel kavramlarından biri olan şerh, farklı metotlarla karışımıza çıkmaktadır. Klasik şerhlerde metnin tamamı şerhin içinde yer alır. Kader Risalesi gibi bazı metinlerde bu metot takip edilebilir. Bununla birlikte Batı'daki “yapısalcılık akımı” gibi metotlar da takip edilebilir. Buna göre bütün kavramlar tahlil edilerek kelimelere katılan tasavvufi, ilmi anlamlar ve kelimelere yüklenen anlamlar açıklanabilir.

Bediüzzaman Said Nursi geleneği reddetmemekle birlikte yeniliğe de açıktır. Bu özellik şerh çalışmalarında oluşturulacak yeni bir tarzın da anahtarı olacaktır. Geleneksel metot Risale-i Nur'a uygulanabilir, yeni metotlar da eklenebilir.

Risale-i Nur metinlerinin farklı ilmi disiplinleri içinde barındıran geniş boyutlu eserler olmasından ötürü şerh çalışmaları ilmi bir heyet tarafından yürütülmeli, yapılacak çalışmaların metot ve kriterlerini bu heyet belirlemelidir.

Şerh çalışmalarında görevli olanlar öncelikli olarak İslam ilimlerinin temeli olan

tefsir, fıkıh, hadis ve kelam konularında uzmanlar olmalı, bunun yanında diğer sosyal ve fen bilimlerinden de uzmanlar heyete dahil edilmelidir. Her ilim sahası için en az üçer kişilik uzmanlardan oluşan heyetler oluşturulmalı; böylece her ilim adanının birbirlerine baskı kurmaları önlenmeli, ilmi enaniyet ve dayatmaların önüne geçilmelidir.

Risale-i Nurla ilgili şerh çalışmalarında Risale-i Nur'un kendine has üslubu korunmalı, yapılacak çalışmalar bunun üzerine bina edilmelidir.

Kur'anî kelimeleri ve üslubu kullanan Risale-i Nur Kuran gibi hep genç kalıyor. Şerh çalışmalarında kullanılan dil ve üslubun buna engel oluşturmaması gerekir.

Risale-i Nurların gençler tarafından doğru anlaşılmasının önündeki engellerden biri okumama ve talimci eksikliğidir. "Gençlik serisi" halinde yapılacak yorumlamalar ve öğretici elemanların yetiştirilmesi bu eksikliği giderebilir.

Şerh çalışmalarından önce yapılacak işlerden biri kavram açıklaması olmalıdır. Münazarat gibi eserlerin şerhi için tarihi arka plan, İşaratü'l- İcaz gibi eserler için Kur'anî ilimler, Muhakemat gibi eserler için de dil, estetik, edebiyat ve belagat bilinmelidir.

Metot çalışmalarında Risale-i Nur'un ana metinleri dışındaki mektupların hangi olaylar üzerine yazıldığını belirlenmesi, bunların tarihsel arka planlarının araştırılması yol gösterici olacaktır.

Kuran ve hadis için kullanılan "sebeb-i nüzul" ve "sebeb-i vürud" gibi Risale-i Nurlar için "sebeb-i telif, sebeb-i kitabet" tabirleri kullanılabilir ve bununla ilgili bir araştırma sahası açılmalıdır.

Şerh çerçevesinde yapılacak çalışmaların hiç bir zaman aslının yerini tutamaya çağrı unutulmamalı, ihtiyaca göre bir öncelik sırası belirlenerek çalışmalar yapılmalıdır. Risale-i Nurların temel özelliklerini hem kendimizin anlaması hem de anlatılması için Üstad hazretlerinin asıl hedefi ve fonksiyonu ile hareket etmek şarttır.

Şerh çalışmaları için kaynak kitapların belirlenmesi, yeni yayımlanmış eserlerde lügatçe hatalarının giderilmesi, tashih çalışmalarının hızlandırılması gerekir.

Bediüzzaman'ın içinde yaşadığı toplumun mahalli lisanına ve deyimlerine de aşina olup bunu eserlerinde kullanmıştır. Mesela "malımız harab oldu" deyi mi Arapça ve Kürtçe bir tabir olup "ocağımız söndü" anlamını taşımakta, "mal" anlamını içermemektedir. Bu tür deyimler tespit edilerek bir anlam çalışması yapılmalıdır.

Şerh çalışmaları için "edisy on kritik" neşrine ihtiyaç duyulmaktadır.

İslami klasik dönemlerde, yeni eserler yazılmadığı ve üretilmediği için yapılan tenkit ve tehlikeler göz ardı edilmemeli; Risale-i Nur şerhi için de geçerli olan bu durumun tedbirleri alınmalıdır.

Telifat; bir ağacın dal ve yaprakları gibi, o ağaca yeni bir şey katmak değil, onun hayat yetini devam ettiren yeni çalışmalar olmalıdır.

Bediüzzaman Said Nursi, telif kapısını açık bırakmış ve telif metodunu da belirlemiştir. Telif ve şerh yapılmazsa klasik dönemin tehlikesi kaçınılmazdır.

3- Şarihlerin özellikleri

Şerh çalışmasını yapacak olanlar sahasında uzman, kendi branşında ve Risale-i Nur alanında son derece yeterli donanıma sahip olmalıdır. Risale-i Nur bilgisi hatıraları da içermelidir. Bu vukufiyet Bediüzzaman'ın hatıralarından çıkarımlarda bulunabilecek düzeyde olmalıdır. Mesela; Üstad bir seyahat esnasında rüzgarın yatırdığı buğdayları seyretmek için arabasını durdurmuş ve "fesühbanallah, nasıl Cenab-ı Hakk'ı tesbih ediyorlar, seyretmesi benim olsun, rüku varsın başkasının olsun" demiş. Buradan Üstadın zikir anlayışı ile ilgili çıkarımlarda bulunmak mümkün olduğu gibi başka hatıralarından da yeni çıkarımlar yapılabilir.

Şarih, şerh edilecek kısmın arka planındaki bilgisine sahip olunmalı. Şarih

Risale-i Nurların diline, kelimelerin etimolojik özelliklerine ve yöresel söyleyişlere hakim olmalı, kültürel özellikleri bilmelidir.

Şarih Risale-i Nur'a vukufiyetle birlikte "nurculuk" vasıflarını üzerinde taşımalıdır. Bu meyanda şerh edici; kibir, enaniyet, alınma gibi zaafılardan uzak özelliklere sahip bir insan tipi özelliğini taşımalıdır.

4-Şerhin kriterleri

Şerh hazırlama klavuzu oluşturulmalıdır. Bu klavuzda belirlenecek teknik ve kriterler ihtisası hissettirmeli ama bilimselliğe boğdurulmamalıdır.

Oluşturulan klavuzun dili vukufiyeti yansıtan bir dile ve üsluba sahip olmalı ve bu hususta bir konsensüs sağlanmalıdır.

Bediüzzaman Said Nursi'nin İşaratü'l- İcaz adlı eserinde tefsir ile ilgili bir heyet isteği şerh için de geçerlidir. Bu noktada kendi alanlarına uzman olan heyetler bu işe girişmelidir. Mesela Meyve Risalesi'ndeki 6. Mesele böyledir. Farklı ilimlerden bahsedilen bu bahiste olduğu gibi bir heyete ihtiyaç vardır.

Şerh çalışmalarında yorum dengesi gözetilmeli ne ilimden ne de risaleden uzak bir yorumlama olmalıdır. Çalışmalar ilmi bilgilere boğulmalı ne de yavanlaştırılmalıdır.

Zaman ve enerji israfını engellemek, tekrarları ortadan kaldırmak için farklı gruplar çalışmalarından birbirlerini haberdar etmelidirler. Kimin yaptığından ziyade neyin nasıl yapıldığının bilinmesi çalışmaların doğru bir zeminde hızlı bir şekilde yürütülmesi ve tamamlanması açısından önemlidir.

Yapılacak çalışmaların koordinasyonu için ehil bir merkez oluşturulmalı, çalışmalar merkezden takip edilmelidir. Çağdaş iletişim imkanları iyi değerlendirilmeli, iletişim ortamları oluşturularak meşveret ruhuna uygun olarak "ortak akıl"la çalışmalar yürütülmelidir.

Eserlerini Kur'anı bir dille oluşturan Bediüzzaman'ın ilhamının kaynağı Kuran ve Sünnet'tir. Şerh çalışmalarında bunların kaynaklarına inilmeli, bununla birlikte kelim, hadis, tasavvuf vb. ilimlerden yararlanılmalıdır.

Risale-i Nur'daki tasavvufi özellikler, dini ve tasavvufi kavramlar ve kişiler bilinmelidir.

Risale-i Nur kendi tefsirini yapacak alimleri yetiştirmiştir, onların bulunması ve teşvik edilmesi elzemdir.

5- Atılacak Adımlar Neler Olmalıdır

Risale-i Nur Enstitüsü herkes tarafından kabul edilen, herkesin sempatisini sağlamış üst bir yapıdır. Şerh gibi Risale-i Nur eksenli çalışmaların böyle bir üst yapı tarafından yürütülmesi sağlıklı olacaktır.

Risale- Nur Enstitüsü'nün koordinesinde mevzular tespit edilmeli, diğer grupların yaptığı çalışmalar incelenmelidir.

İhtisas heyetleri oluşturulmalıdır.

Acilen bir Risale-i Nur Kütüphanesi kurulmalı, Risale-i Nurla ilgili yazılmış eserler taranmalı ve kütüphaneye dahil edilmeli, bütün çalışmalar dijital ortama aktararak korunmalıdır.

Risale-i Nurların ilk nüshaları korunmalı, nüsha farklılıklarının oluşması engellenmelidir.

Gündeme dair Risale-i Nur eksenli çalışmalar bir araya getirilmelidir.

Risale-i Nur'u bilen, gönül veren akademisyenler tez konularına mutlak eğilmeli, Yüksek Lisans ve Doktora konularını Risale-i Nurla ilgili alanlardan seçmelidirler.